

A D V A ה **ו** ד **א**
C E N T E R

INFORMATION ON EQUALITY AND SOCIAL JUSTICE IN ISRAEL
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל

מימון ממשלתי לארגונים המטפלים בנפגעות אלימות נגד נשים, 1990 - 2000

אתי קונור

מרץ 2000

משרד העבודה והרווחה, ועדת העזבונות שבמשרד הפנים והרשויות המקומיות בישראל תומכים תקציבית בשלושה סוגי ארגונים המטפלים בנשים נפגעות אלימות: (1) מקלטים לנשים מוכות; (2) מרכזי סיוע לנפגעות תקיפה מינית; ו- (3) מרכזים למניעת אלימות במשפחה.

המימון הכולל לכל הארגונים עומד בשנת 2000 על 21.6 מיליון ש"ח. כפי שניתן לראות בלוח שלהלן, בתחילת העשור היה המימון קטן הרבה יותר. התקציב הכולל הגיע לרמתו הנוכחית ב- 1998, ומאז הוא לא שונה באופן משמעותי.

סך המימון הממשלתי לארגונים המטפלים בנפגעות אלימות נגד נשים, 1990 - 2000 (אלפי ש"ח, במחירים קבועים לשנת 1999)

סך הכל	מרכזים למניעת אלימות במשפחה		מרכזי סיוע לנפגעות תקיפה מינית		מקלטים לנשים מוכות			
	משרד העבודה והרווחה	רשויות מקומיות	משרד העבודה והרווחה	עזבונות	משרד העבודה והרווחה	עזבונות	רשויות מקומיות	
643			א.נ.	69	א.נ.	212	362	1990
609			א.נ.	66	א.נ.	190	353	1991
681			א.נ.	66	א.נ.	194	421	1992
1,773	857		א.נ.	62	283	180	391	1993
2,798	852		א.נ.	61	259	410	1,216	1994
3,727	1,098		א.נ.	143	195	573	1,718	1995
7,789	602	1,807	א.נ.	276	א.נ.	1,280	3,824	1996
12,751	1,463	4,375	554	348	312	1,426	4,273	1997
20,503	1,661	4,972	631	352	405	3,066	9,416	1998
22,329	2,405	5,298	500	340	* 530	2,952	10,304	1999
21,631	2,454	6,636	לא חולק עדיין	343	לא חולק עדיין	3,010	9,188	2000

הערה: ועדת העזבונות הקצתה ב- 1999 530 אלף ש"ח לארגונים המטפלים בנשים נפגעות אלימות; 160 אלף ש"ח סיוע ישיר למקלטים ו- 370 אלף ש"ח עבור פעולות גישור, סיוע משפטי לנשים במצוקה, תמיכה במרכזים למניעת אלימות במשפחה ועוד.

מקור: משרד האוצר, הוראות תקציב משרד העבודה והרווחה, שנים שונות; משרד העבודה והרווחה, המחלקה למוסדות ציבור; איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית.

להלן נסקור את המימון הממשלתי שניתן לאורך העשור האחרון למקלטים לנשים מוכות, למרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית ולמרכזים למניעת אלימות במשפחה.

א. המקלטים לנשים מוכות

המקלטים לנשים מוכות מקבלים מימון שלטוני, ממשרד העבודה והרווחה ומן הרשויות המקומיות.

1. משרד העבודה והרווחה

במשרד העבודה והרווחה, מימון המקלטים הוא באחריות השרות לנשים ונערות במצוקה ובאמצעות ועדת התמיכות.

תקציב משרד העבודה והרווחה למקלטים עלה בעשור האחרון באופן משמעותי: ב-1990 הוא עמד על 362 אלף ש"ח; ב-2000 הוא עומד על 9.2 מיליון ש"ח¹. במונחים ריאליים מדובר בעלייה של פי 25. הגידול בתקציב משקף, מצד אחד, את התרחבות רשת המקלטים לנשים מוכות, ומצד שני, את ההכרה הגוברת מצד הממשלה בחשיבות הנושא.

משנת 1977 (שנת הקמתו של המקלט הראשון בחיפה), ועד לשנת 2000 הוקמו ברחבי הארץ 12 מקלטים לנשים מוכות: 2 בירושלים, 2 בחיפה, ואחד בכל אחד מן היישובים: אשדוד, הרצליה, כפר יאסיף, חדרה, באר שבע, תל-אביב, ראשון לציון ובני ברק. המקלטים הוקמו על ידי ארגונים ועמותות, האחראים גם על הפעלתם.

מספר הנשים השוהות במקלטים גדל בהתמדה: בין השנים 1993 – 1998 גדל מספר הנשים במקלטים ב-75% ואילו מספר הילדים השוהים עם אמהותיהם גדל ב-58%.

לוח 1. נשים וילדים ששהו במקלטים, 1993 – 1998

1998	1997	1996	1995	1994	1993
737 נשים ו-1,026 ילדים	800 נשים ו-1,100 ילדים	581 נשים ו-770 ילדים	472 נשים ו-695 ילדים	440 נשים ו-746 ילדים	420 נשים ו-650 ילדים

מקור: משרד האוצר, הצעת תקציב משרד העבודה והרווחה, שנים שונות.

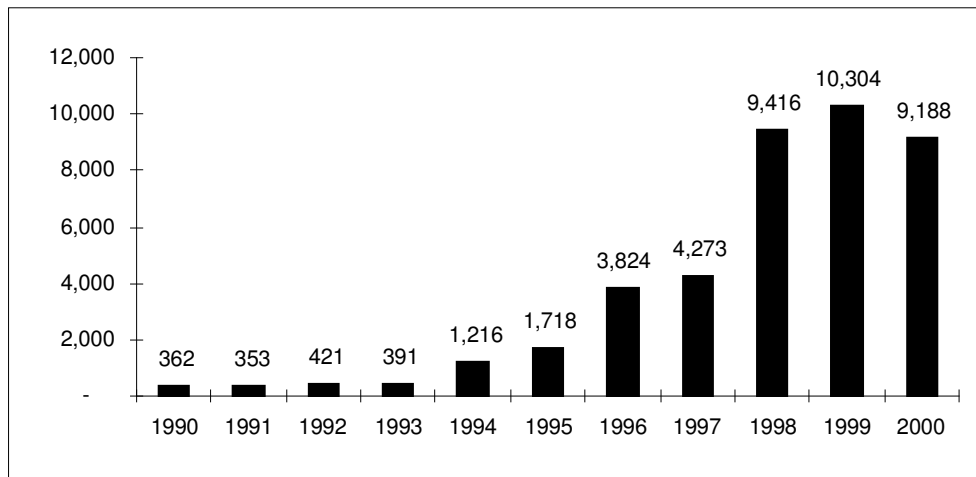
¹ המחירים אשר יוצגו בעבודה זו קבועים לשנת 1999, אלא אם כן צויין אחרת.

תקציב משרד העבודה והרווחה למקלטים יעמוד ב- 2000 על 10.3 מיליון ש"ח (במחירים שוטפים). ריאלית, זוהי ירידה של 11% לערך בהשוואה לתקציב 1999. כפי שניתן לראות בתרשים 1 להלן, זו השנה הראשונה מאז 1990 שבה נרשמת ירידה בהקצאת משרד העבודה והרווחה למקלטים.

לאחר שתקציב המדינה לשנת 2000 אושר בכנסת, הודיע משרד האוצר כי הוא יעמיד לרשות משרד העבודה והרווחה תקציב נוסף בסך 12.5 מיליון ש"ח (במחירים שוטפים). עד למועד פרסום מסמך זה לא החליט משרד העבודה והרווחה כיצד לחלק את הסכום בין אגפי המשרד השונים. אולם, מן המשרד נמסר כי חלק מהכסף ישמש לפתיחת מקלטים לנשים ערביות וחרדיות ולעדכון תעריף השהייה במקלטים.

תרשים 1. תקציב המקלטים לנשים מוכות 1990 – 2000

(אלפי ש"ח, במחירים קבועים לשנת 1999)

מקור: משרד האוצר, הוראות תקציב משרד העבודה והרווחה, שנים שונות; ועדת משנה לוועדת הכספים בכנסת בנושא "מניעת אלימות במשפחה", יישום ועדת בן – שלום.

2. הרשויות המקומיות

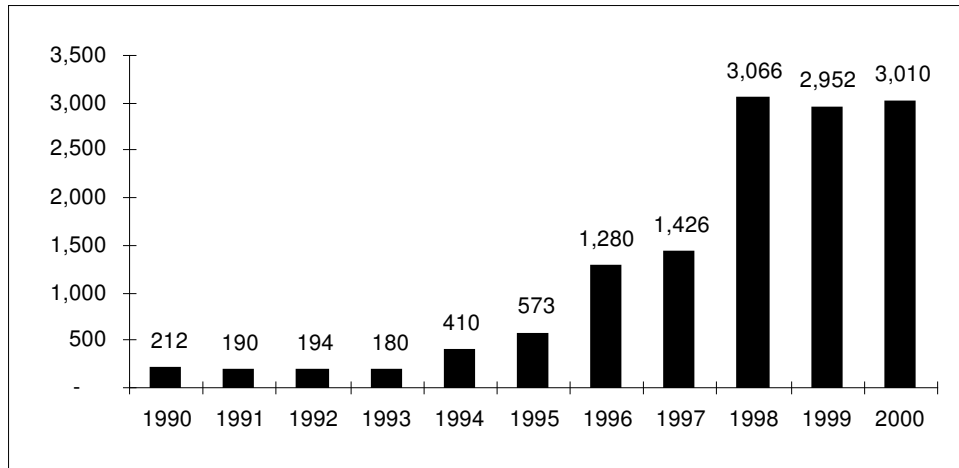
הרשויות המקומיות אחראיות על מימון 25% מהתעריף לאישה במקלט (ר' שיטת תקצוב המקלטים בהמשך).

בין השנים 1990 – 2000 עלתה השתתפותן של הרשויות המקומיות בתקצוב המקלטים מ- 212 אלף ש"ח ל- 3 מיליון ש"ח. במונחים ריאליים מדובר בעלייה של פי 14, לערך.

בשנת 2000 יעמוד תקציב התמיכה של הרשויות המקומיות במקלטים על 3.1 מיליון ש"ח (במחירים שוטפים).

כפי שניתן לראות בתרשים 2 להלן, השתתפותן של הרשויות המקומיות בשנת 2000 תהיה דומה לזו של 1998, במונחים ריאליים.

תרשים 2. השתתפות הרשויות המקומיות בתקצוב המקלטים (אלפי ש"ח, במחירים קבועים לשנת 1999)

מקור: משרד האוצר, הוראות תקציב משרד העבודה והרווחה, שנים שונות.

תוספות לתקציב 2000

בשנת 1998 מינתה הממשלה ועדה בין-משרדית לבדיקת נושא ההתמודדות בבעיית האלימות במשפחה, בראשותו של מנכ"ל משרד העבודה והרווחה, מר יגאל בן-שלום.

ערב אישורו בכנסת של חוק התקציב לשנת 2000 הגישה ועדת משנה של חברי/ות כנסת לוועדת הכספים של הכנסת בקשה לתוספת תקציב לנושא "מניעת אלימות במשפחה". ועדת המשנה הוקמה אד הוק לצורך תרגום המלצות ועדת בן-שלום לדרישות תקציביות (להלן ועדת המשנה בכנסת). הוועדה הורכבה מנציגי הוועדה למעמד האישה בכנסת ומנציגי ועדת הכספים של הכנסת.

בין השאר דרשה ועדת המשנה בכנסת תוספת של 9.5 מיליון ש"ח (במחירים שוטפים) עבור מקלטים לנשים מוכות, על פי הפירוט הבא:

- הקמת מקלט לנשים חרדיות – 1 מיליון ש"ח;
- הקמת מקלט לנשים ערביות – 2 מיליון ש"ח;
- הרחבת והגדלת סל השירותים – 5.5 מיליון ש"ח;
- בניית סל שירותים לילדים במקלטים – 1 מיליון ש"ח.

כפי שכבר נאמר, הקמת המקלטים החדשים אמורה להיות ממומנת באמצעות התוספת בסך 12.5 מיליון ש"ח שמשרד האוצר אישר למשרד העבודה והרווחה.

שיטת התיקצוב של המקלטים

החל מחודש ינואר 1997 המקלטים מתוקצבים בהתאם לסל שירותים ועל פי תעריף יומי לאישה במקלט. התעריף ניבנה על בסיס שהות של אישה ושני ילדים. התעריף משתנה עוד לפי סוג המקלט. משרד העבודה והרווחה סיווג את המקלטים השונים לארבע קטיגוריות, כאשר לכל אחת מהן נקבע תעריף משלה. התעריף יכול להתעדכן מספר פעמים בשנה.

להלן ארבע הקטיגוריות:

מקלט חירום;

מקלט גדול;

מקלט בינוני;

מקלט קטן.

במימון התעריף היומי נוטלים חלק שלושה גופים, לפי החלוקה שלהלן:

משרד העבודה והרווחה – 56.25%

הרשות המקומית – 18.75%

העמותה שמפעילה את המקלט - 25.00%

מן הראוי לציין כי התעריף היומי המשמש את משרד העבודה והרווחה בא לענות על הצרכים הבסיסיים הכרוכים בשהיית אשה על ילדיה במקלט. מקלט הרוצה להעניק שירותים נוספים חייב לגייס את התוספת בכוחות עצמו.

דירות מעבר

לצד המקלטים מופעלות כיום גם 43 "דירות מעבר", שבהן נמשך תהליך השיקום של האישה המוכה. "דירות מעבר" פועלות ליד המקלטים בהרצליה, ירושלים, אשדוד וכפר יאסיף.

פרוייקט "דירות המעבר" מתוקצב על ידי השרות לטיפול בנערות ונשים במצוקה שבמשרד העבודה והרווחה; משרד השיכון משתתף גם הוא בסיוע לנשים המוכות. תקציב "דירות המעבר" נכלל בתוך התקציב של משרד העבודה והרווחה למקלטים, ואין באפשרותנו לבדודו מתוך תקציב המקלטים הכולל.

בשנת 1998 שהו ב"דירות מעבר" 61 נשים ו- 116 ילדים. משך השהות הממוצעת הוא שנה.

ועדת המשנה בכנסת ביקשה להוסיף לתקציב "דירות המעבר" לשנת 2000 עוד 1.44 מיליון ש"ח (במחירים שוטפים), זאת בכדי לממן 18 "דירות מעבר" חדשות.

עזבונות

האפורופוס הכללי שבמשרד המשפטים, המטפל בכספי העזבונות (כספים שלא נמצא להם יורש וכספים אשר צוו למטרה מסוימת), מחלק הקצבות לגופים או מוסדות הפועלים ללא מטרת רווח. על חלוקת ההקצאות ממונה ועדה ציבורית, שבראשה עומד כיום השופט צבי טל. גופים הפונים לבקש הקצאה צריכים להצטייד בהמלצה מטעם המשרד הממשלתי המופקד עליהם; במקרה של המקלטים לנשים מוכות, זהו משרד העבודה והרווחה.

לוח 2 מעלה כי בשנת 1995 הקצתה ועדת העזבונות 11.7 מיליון ש"ח למפעלים שבחסות משרד העבודה והרווחה. המקלטים קיבלו רק 195 אלף ש"ח - כ- 1.6% מהסכום הכולל. שלוש שנים מאוחר יותר, ב- 1998, קיבל משרד העבודה והרווחה מוועדת העזבונות 46.6 מיליון ש"ח; המקלטים קיבלו פחות מאחוז אחד מן הסכום הזה - 405 אלף ש"ח.

כספי העזבונות לשנת 1999 אושרו לפרסום בימים אלו ממש. הסכום שהקציבה ועדת העזבונות למפעלים שבחסות משרד העבודה והרווחה עומד על 21 מיליון ש"ח (במחירים שוטפים). זהו סכום הנמוך באופן משמעותי מזה שהוקצה ב- 1998. הארגונים המטפלים בנשים נפגעות אלימות קיבלו מן הוועדה בשנה זו 530 אלף ש"ח (במחירים שוטפים); 160 אלף ש"ח כסיוע ישיר למקלטים ו- 370 אלף ש"ח לפעולות גישור, סיוע משפטי לנשים במצוקה, תמיכה במרכזים למניעת אלימות במשפחה ועוד.

לוח 2. כספי עזבונות שהוקצו למשרד העבודה והרווחה, והחלק שהוקצה למקלטים לנשים מוכות, 1993 - 1999 (אלפי ש"ח, במחירים קבועים לשנת 1999)

1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	
21,000	46,600	16,400	16,300	11,700	א.ב.	א.ב.	ס"ח כספי עזבונות שהוקצו למשרד
530.0	405.0	311.6	א.ב.	195.1	259.2	282.7	מזה: למקלטים

מקור: משרד העבודה והרווחה, המחלקה למוסדות ציבור, 5.12.99.

עלייה במספר התיקים בגין תקיפה וחבלה

בשנת 1998 נפתחו 10,879 תיקים פליליים בגין תקיפה וחבלה של גברים נגד בנות זוגם. תיקים אלו מהווים כ- 63% מסך התיקים הפליליים שנפתחו בגלל אלימות נגד נשים במסגרת משפחתית או אחרת.

תיקים אשר נפתחו בגין אלימות של גברים נגד בנות זוגן, 1997 – 1998

שנה	תיקים – ס"ה			תקיפות וחבלות			איומים	
	תיקים פליליים	תיקי אי – תביעה	ס"ה	תיקים פליליים	תיקי אי – תביעה	ס"ה	תיקים פליליים	תיקי אי – תביעה
1997	14,023	6,034	20,057	9,271	1,856	11,127	2,838	2,160
1998	17,241	4,671	21,912	10,879	1,257	12,136	4,055	1,503

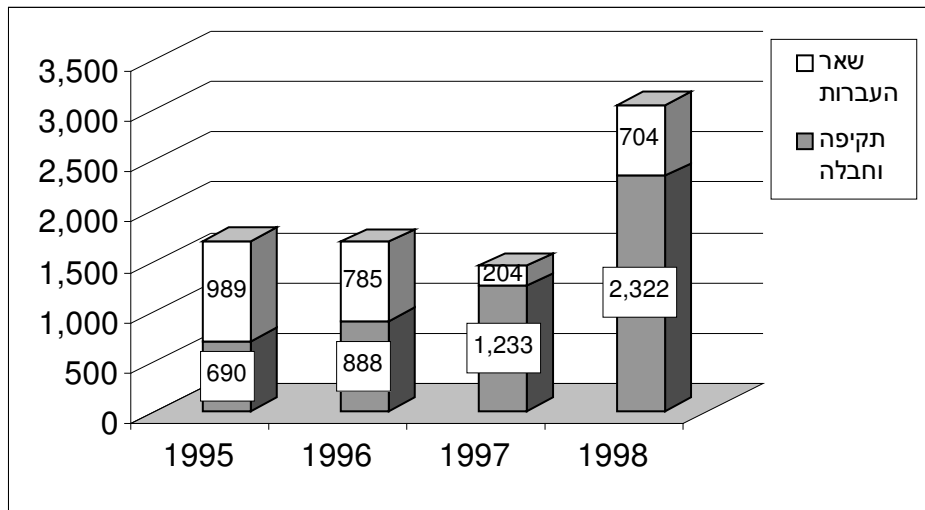
מקור: דין וחשבון שנתי, משטרת ישראל 1998.

עלייה במספר המעצרים של גברים בגין אלימות נגד בנות זוגן

בין 1995 ל-1998 חלה עלייה במספר המעצרים של גברים בגין אלימות נגד בנות זוגן, מ-1,679 ל-3,026. חלקם של המעצרים בגין תקיפה וחבלה מסך הכל המעצרים עלה מ-41% ב-1995 ל-76% ב-1998.

מספר המעצרים של גברים בגין אלימות נגד בנות זוגן, 1995 – 1998

מקור: דין וחשבון שנתי, משטרת ישראל 1998.

ב. מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית

בישראל פועלים 13 מרכזי סיוע לנפגעות/ות תקיפה מינית: 3 בירושלים, 2 בחיפה, ואחד בכל אחד מהיישובים הבאים: תל-אביב, רעננה, באר-שבע, אילת, נצרת, המועצה האזורית יואב, וקרית שמונה. במרכזי הסיוע בירושלים ובחיפה פועלים, בנוסף על הקווים הרגילים, גם קווים נפרדים לנשים ערביות. כל מרכז פועל באופן אוטונומי, בהתאם למדיניות שהתהוותה במקום. המרכזים מאוגדים בארגון גג – איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות/ות תקיפה מינית (אלימות מינית בישראל 1997), דו"ח שנתי של איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית).

כפי שניתן לראות בלוח 3, מספר הפניות למרכזי הסיוע גדל במהלך העשור האחרון פי 6.

לוח 3. מספר הפניות למרכזי סיוע 1990 – 1999

1999 *	1998	1997	1996	1995	1994	1993	1992	1991	1990
12,109	11,777	10,842	7,135	5,223	4,707	4,280	4,610	2,983	2,328

מקור: איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית, שנים שונות.
* מספר הפניות עד לספטמבר 1999.

ב-1999 עמד התקציב הכולל של כל מרכזי הסיוע על 5 מיליון ש"ח לערך (במחירים שוטפים). התמיכה שמעניק משרד העבודה והרווחה למרכזי הסיוע מכסה רק כ- 7% מתקציבם. את שאר הכסף מגייסים המרכזים מתרומות.

תמיכת משרד העבודה והרווחה

תמיכת משרד העבודה והרווחה ניתנת באמצעות השרות לנשים ונערות במצוקה.

בשנת 2000 עומד הסיוע של משרד העבודה והרווחה על 357 אלף ש"ח (במחירים שוטפים). במונחים ריאליים זהו תקציב זהה לזה של 1997.

רמת התמיכה של משרד העבודה והרווחה מוצגת בתרשים 3 להלן. ניתן לראות כי בין השנים 1990 – 1994 חלה שחיקה מסויימת בתמיכה, והיא ירדה מ- 69 אלף ש"ח ב-1990 ל- 61 אלף ש"ח ב-1994 - ירידה ריאלית של כ- 11%. באותה תקופה עלה מספר הפניות למרכזי הסיוע ב- 83%, מ- 2,328 פניות ב-1990 ל- 4,707 ב-1994. הסיוע של משרד העבודה והרווחה לא עלה בהתאם לעלייה בהיקף הפעילות של המרכזים. ב-1995 גדלה תמיכת המשרד במרכזי הסיוע, והיא המשיכה לגדול עד 1998. העלייה בתמיכה תאמה את העלייה בהיקף הפעילות של המרכזים: מספר הפניות עלה מ- 5,223 בשנת 1995 ל- 11,177 בשנת 1998.

מאז 1998 לא נרשמה עלייה בתקציב התמיכה של משרד העבודה והרווחה במרכזי הסיוע. התקציב לשנת 2000 עומד על 357 אלף ש"ח – סכום זהה, במונחים ריאליים, לזה של שנת 1997; זאת, למרות שהיקף הפעילות של המרכזים ממשיך לגדול.

שינוי שיטת התיקצוב

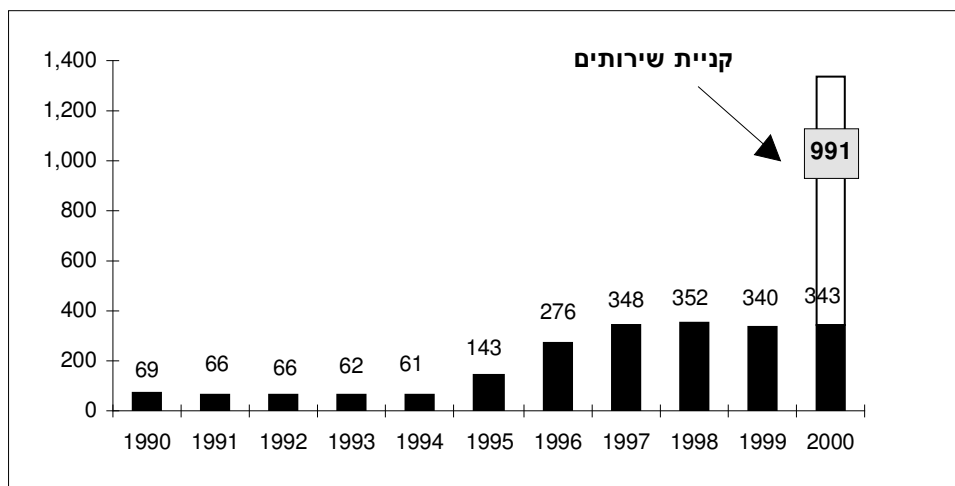
תמיכת משרד העבודה והרווחה מחולקת בין המרכזים בהתאם לגודל והיקף הפעילות של המרכז. המפתח שנקבע על ידי משרד העבודה והרווחה משקף מכלול מרכיבים: מספר שיחות טיפוליות, עבודה קבוצתית, מספר פניות, מספר קבוצות תמיכה, וכו'. אופן חלוקה זה פועל לטובת מרכזים גדולים אשר מעניקים שירותים לאוכלוסייה רחבה. מרכזים קטנים שרק הוקמו זוכים לפלח קטן מהתקציב, מצב אשר עלול לפגוע ביכולתם לגדול.

לצורך הגדלת הסיוע גיבשו משרד האוצר ומשרד העבודה והרווחה שינוי במבנה התמיכה. עד כה ניתנו כספי המשרד באמצעות סעיף הנקרא **תמיכה**. לקראת שנת 2000 יתווסף לפי ההצעה סעיף תקציבי חדש, בשם **"קניית שירותים"**. סעיף זה יאפשר למשרד לתקצב את מרכזי הסיוע כנותני שירותים, בדומה לגופים אחרים המקבלים סיוע מן המשרד, ובהם המקלטים לנשים מוכות והמרכזים למניעת אלימות במשפחה. לקראת הגשת תקציב 2000 ייעד משרד האוצר לסעיף קניית שירותים סכום של מיליון ש"ח (במחירים שוטפים). סכום זה עונה על המלצת ועדת בן-שלום, שהציעה להגדיל בשנת 2000 את תקציב התמיכה של משרד העבודה והרווחה במרכזי הסיוע בסך של 950 אלף ש"ח (במחירים שוטפים).

ספר הוראות התקציב של משרד העבודה והרווחה לשנת 2000 מעלה כי תחת סעיף ההקצבה למרכזי הסיוע מופיע רק סעיף התמיכה; סעיף "קניית שירותים" אינו מופיע בספר. ממשרד העבודה והרווחה נמסר כי הכנסתו של הסעיף "קניית שירותים" תעשה דרך התוספת התקציבית בסך 12.5 מיליון ש"ח, שאושרה למשרד. עוד נמסר כי הסכום של מיליון ש"ח שזכר לעיל אינו סופי, וכי הוא בגדר הערכה בלבד.

תרשים 3. הקצבות משרד העבודה והרווחה למרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית, 2000 – 1990

(אלפי ש"ח, במחירים קבועים לשנת 1999)

מקור: משרד האוצר, הוראות תקציב משרד העבודה והרווחה, שנים שונות; ועדת המשנה לוועדת הכספים בכנסת בנושא "מניעת אלימות במשפחה", יישום ועדת בן שלום.

עזבונות

אפיק נוסף לתמיכה במרכזי הסיוע הוא כספי העזבונות שבניהול האפוטרופוס הכללי במשרד המשפטים. בשנת 1997 קיבלו מרכזי הסיוע מקרן זו 554 אלף ש"ח, בשנת 1998 - 631 אלף ש"ח ובשנת 1999 - 500 אלף ש"ח.

עלייה במקרי האונס המדווחים למשטרה

בשנת 1998 דיווחה משטרת ישראל על 584 מקרי אונס של נשים; שנה קודם לכן, ב-1997, עמד מספר מקרי האונס המדווחים על 519. מדובר בעלייה של 12.5% (משטרת ישראל, דין וחשבון שנתי 1998).

יש להדגיש כי מקרי האונס הנ"ל הם אלה המדווחים למשטרה. יש נאנסות שאינן פונות למשטרה. מספר הנשים הפונות למרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית גדול יותר ממספר הנשים המגישות למשטרה תלונה על אונס.

משטרת ישראל פותחת מדור לחקירת מקרי אלימות בין בני זוג

בשנת 1998 החליטה המשטרה להקים מערך חקירות שיתמקד בנושא האלימות בין בני זוג (משטרת ישראל, דין וחשבון שנתי, 1998). לצורך הקמת המערך הוגדר מקצוע חדש: "חוקר אלימות בין בני זוג", ונקבעו קריטריונים לפיהם מכשירים את החוקרים. המערך אמור לכלול 170 חוקרים/ות, מתוכם 120 חוקרים/ות בתקן ו- 50 נוספים שיוכשרו לתפקיד אך לא ישמשו בחקירה. עוד הוחלט כי בכל תחנת משטרה יהיו לפחות שני חוקרים שהוכשרו לתפקיד.

ג. מרכזים לטיפול ולמניעת אלימות במשפחה

בראשית שנות ה-90 הוחלט במשרד העבודה והרווחה על הקמת מרכזים למניעת אלימות במשפחה, זאת בכדי לתת מענה טיפולי למשפחה כולה.

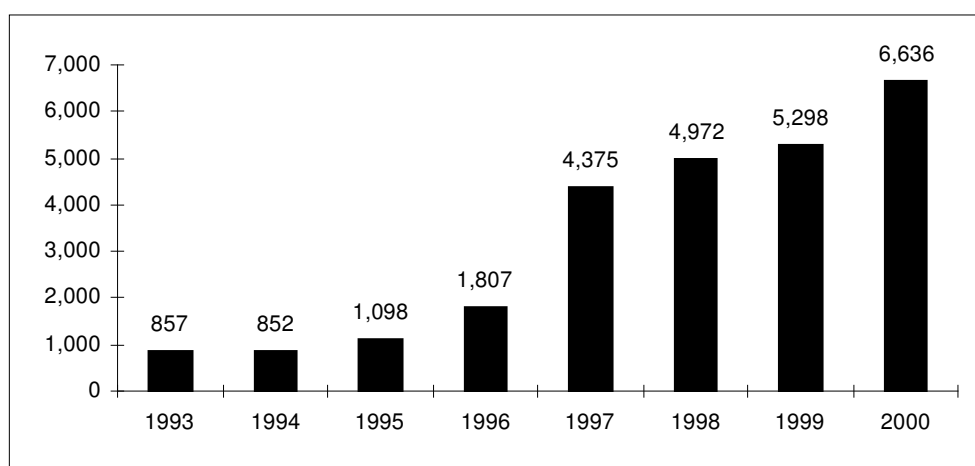
כיום פועלים 25 מרכזים: 21 מהם מתוקצבים דרך תקציב משרד העבודה והרווחה וארבעת הנותרים מתוקצבים באמצעות התכנית הלאומית לילדים בסיכון. בנוסף, קיים הוסטל לגברים אלימים ברעננה.

המרכזים מהווים חלק ממערך השירותים החברתיים של הרשות המקומית, אולם הם אינם ממוקמים במשרדי הרשות. מאחורי תפיסה זו עמדה ההנחה, כי המרכזים צריכים לסייע לא רק למשפחות הפונות למחלקה לשירותים חברתיים עקב בעיות כלכליות אלא גם למשפחות שאינן סובלות מבעיות כלכליות.

תיקצוב המרכזים החל ב-1993 ועמד אז על 857 אלף ש"ח. ב-1999 עמד תקציב המרכזים על 5.3 מיליון ש"ח – פי 6 מהתקציב הראשון.

ב-2000 יעמוד תקציב המרכזים למניעת אלימות במשפחה על 6.9 מיליון ש"ח (במחירים שוטפים) - עלייה ריאלית של 25% לערך לעומת 1999.

תרשים 4. תקציב המרכזים לטיפול באלימות במשפחה 1993 – 2000 (אלפי ש"ח, במחירים קבועים לשנת 1999)

מקור: משרד האוצר, תקציב משרד העבודה והרווחה, שנים שונות; ועדת המשנה לוועדת הכספים בכנסת בנושא "מניעת אלימות במשפחה", יישום ועדת בן-שלום.

השתתפות הרשויות המקומיות

החל משנת 1996 מממנות הרשויות המקומיות 25% מתקציב המרכזים.

ב- 2000 יעמוד תיקצוב הרשויות המקומיות על 2.5 מיליון ש"ח (במחירים שוטפים).
במונחים ריאליים מדובר בתקציב כמעט זהה לזה של השנה שעברה.

לוח 4. השתתפות הרשויות המקומיות בהפעלת המרכזים, 1996 – 2000

(אלפי ש"ח, במחירים קבועים לשנת 1999)

1996	1997	1998	1999	2000
602	1,463	1,661	2,405	2,454

מקור: משרד האוצר, הוראות תקציב משרד העבודה והרווחה, שנים שונות.

תוספות לתקציב 2000

ועדת המשנה בכנסת המליצה להוסיף לתקציב המרכזים לשנת 2000 סכום של 6.5 מיליון ש"ח לערך (במחירים שוטפים), לפי הפירוט הבא:

הגדלת מספר המשפחות המטופלות – 1.66 מיליון ש"ח;
הוספת חצי משרה של משפטן לכל מרכז – 1.5 מיליון ש"ח;
הוספת 15 מרכזים נוספים – 3.3 מיליון ש"ח.

מהנתונים שבידינו לא ניתן לדעת אלו מהתוספות שפורטו לעיל ימצאו את ביטויים בתקציב 2000.

אופן התקצוב

משרד העבודה והרווחה משתתף ב- 75% מתקציב המרכזים. הרשות המקומית אמורה לממן את 25% הנותרים.

כל המרכזים מקבלים תקציב זהה, ללא כל קשר להיקף פעילותם. כדי להשיג מימון נוסף, משרד העבודה והרווחה ממליץ להפעיל את המרכזים בשיתוף עם ארגונים וולונטריים.

כ- 50% מהמרכזים עובדים עם אחד מהארגונים הבאים: לני"י, נעמ"ת, ויצ"ו, גיוינט ועזרה. המשרד קיווה ששיתוף הפעולה יוליד תמיכה כספית נוספת למרכזים, אולם בפועל תמיכת הארגונים הוולונטריים מצומצמת.

משרד העבודה והרווחה מתקצב את המרכזים לפי שיטה של תעריף לטיפול במשפחה. אולם, תקציב הטיפול לכל מרכז מוגבל ל- 120 משפחות בשנה. בשנת 1998 טופלו במרכזים כ- 4,700 משפחות - הרבה מעבר למכסה שהוקצבה. התוצאה: כ- 70% מהמרכזים מדווחים כי הם בגירעון כספי, בהיקף הנע בין 30,000 ש"ח ל- 100,000 ש"ח.

דירות קלט

דירות הקלט מהוות חלק ממערך השרות של המרכזים למניעת אלימות במשפחה. הן נותנות מענה לנשים אשר לא פנו למקלטים לנשים מוכות ולא נמצאות בסיכון גבוה לחייהן (בדירות אין שמירה).

בין השנים 1997 - 1999 מימן המוסד לביטוח הלאומי פרויקט ניסיוני של דירות קלט לנשים מוכות ברחבי הארץ. תקציב המוסד לביטוח הלאומי לפרוייקט זה עמד על 690 אלף ש"ח (במחירים שוטפים). החל משנת 2000 יתוקצב הפרוייקט דרך תקציב המרכזים למניעת אלימות במשפחה שבמשרד העבודה והרווחה.

תקציב דירות הקלט לשנת 2000 עומד על 533 אלף ש"ח (במחירים שוטפים). ועדת בן-שלום המליצה על תוספת של 750 אלף ש"ח (במחירים שוטפים). מאחר ותקציב דירות הקלט נכלל בתוך תקציב המרכזים, אין באפשרותנו לדעת האם המלצה התקבלה.

כיום יש 10 דירות קלט ברחבי הארץ: שתיים בירושלים (אחת עבור נשים חרדיות), ואחת בכל אחת מהערים הבאות: נצרת עילית, נצרת, עפולה, צפת, אשדוד, אשקלון, באר שבע ודימונה. חלק מהדירות מושכרות דרך חברת עמידר והשאר דרך השוק החופשי. את הדירה מפעילות עובדת סוציאלית (ב- 1/4 משרה), אם בית (ב- 1/3 משרה) ומתנדבות. השהייה בדירה היא לטווח של עד כחודש ימים. בפרק זמן זה האישה יכולה להגיש תלונה למשטרה ולהסדיר את ענייניה בביטוח הלאומי.

הוסטל לגברים אלימים

בשנים 1997 - 1999 השתתף המוסד לביטוח לאומי במימון הפעלתו של ההוסטל לגברים אלימים "בית נועם" ברעננה. ההשתתפות עמדה על כ- 1.4 מיליון ש"ח (במחירים שוטפים). הביטוח הלאומי ימשיך לתקצב את ההוסטל גם במחצית הראשונה של שנת 2000.

החל מהמחצית השנייה של שנת 2000, תיקצוב ההוסטל יעבור לאחריות משרד העבודה והרווחה, דרך תקציב המרכזים למניעת אלימות במשפחה. אולם, תקציב המרכזים לשנת 2000 אינו כולל את התקציב הדרוש להפעלת ההוסטל, זאת בניגוד להמלצות ועדת המשנה בכנסת שהמליצה להקציב לכך כמיליון ש"ח.

משרד העבודה והרווחה מסר כי תיקצוב ההוסטל יעשה דרך התוספת התקציבית בסך 12.5 מיליון ש"ח שקיבל משרד העבודה והרווחה לשנת 2000.